

Sopron a nyitott kapuk városa

Magyarország egyik legősibb települése az Alpok lábánál, a Soproni hegység és a Fertői dombság között folyó kis Ikva két partján fekszik, 1921 óta az osztrák határ karolásában. Sopron címere szerint is nyitott kapukkal várja bel- és külföldi vendégeit, hiszen Szombathely, Kőszeg, Győr felől és három közúti és három vasúti határátkelőhely igénybe vételével jöhetnek meglátogatására. Bécs Ebenfurton és Bécsújhelyen keresztül, de akár a Fertő partján is indít ide vonatokat. Az autók Klingenberg (Kelénpatak), Pamhagen (Pomogy) és Kópháza folyosóin kapnak zöld utat befelé.

Emberi, polgári léptéke, szépsége jégcsapos ködben és súroló napfényben rabul ejti az érkezőket, amikor felfedezik maguknak a Belváros girbe-gurba utcáinak hangulatát. Hát még ha rájönnek: ezeket változatos átjárók kötik össze, árnyas udvarokon keresztül még nem látott műemlék együttesek felé vezetve őket.

Kisváros nagyra nyílt kapukkal, felette a messze földön ismert jelkép, a sok évszázados Tűztorony. Hallgassuk lakóit, szívesen útbaigazítanak bennünket.

A gyöngyszem foglalata

Aki az épített környezetből a szabad természetbe vágyik, kiséválhat a várostól délre elterülő „lőverekbe”. Gyümölcsöskertek mélyén megbúvó nyári lakokba húzódott ki a tehetősebb soproni a melegebb napokra. Sövények közt kanyargó ösvényeken bolyonghatunk ott, ahol még sikerült a 19. század hangulatát megvédeni a stílustalan villák és modern kerítések terjeszkedése elől. A Lőver körút mentén találjuk a nagy szállodákat, a kupolás Fedett uszodát és a Szanatóriumot. Tovább haladva a jelzett utak hálózatán szedhetünk gesztenyét, gombát, kóstolhatjuk a szedret és beszívhatjuk a védett ciklámen virágjának jellegzetes illatát. Harkály kopácsol, mókus ropogtat, néha őzek figyelnek a csörgedező patakok partján. Sokan keresik föl a Károly-magaslat kőkilátóját, kevesebben a Várhely fagerendákból ácsolt tornyát, pedig onnét nemcsak a Schneeberget, hanem az Alpok más magas hegyeit is látni.

Sáncok a hegyen

Több ezer éve lakik itt ember. Az illírek sírdombjait, a kelták sáncait benőtte az erdő. Fent a Várhelyen éltek egykor, de volt telepük a Károly-magaslaton, sőt a Bécsi-dombon is. Később lehúzódtak a vizenyős völgybe. Falujuk nevét átvették a rómaiak. Scarbantia kereskedői kitaposott utakon jártak, mikor elindultak féldrágakőért az Északi-tenger felé, majd levonultak szállítmányaikkal az Adriáig. A Borostyánkő-út nyomvonala máig követhető. Az úgynevezett hallstatti kultúra emlékei, a nagy, díszes urnák egy része a bécsi Kunsthistorische Museumban látható. Az őskor kutatói már a 19. századtól kezdve jegyzik Sopront.

Forum a mocsáron

Veteránok vették le magukról a páncélt, s láttak hozzá a mocsár feltöltéséhez. A mi mai időszámításunk elején már készen állott a piactér, az utcák hálózata, a fürdő, a templomok, csarnokok sora. Kisázsiból hozták nagy fáradsággal azt az istenhármast, amelyet a római államhatalom jelképeként tiszteltek minden valamirevaló római városban. Típuszobrok, töredékeiket a mai városháza építési gödrében találták meg. Ma a Múzeum közeli kőtárában láthatók. Jupiter, Juno és Minerva Európa-díjas restaurátor (Szakál Ernő) keze nyomán idézi eredeti alakját.

Itt a mocsaras völgyben pedig felépítették városukat, majd — a népvándorlás dárदारázó hordái ellen — fallal vették körül. Túl a védműveken, a Bécsi-domb

oldalában amfiteátrum nézőinek biztató hangorkánját fújta a fórum fölé a szél. Mint ma a lejjebb megépült sportpályáról a szurkolók biztatását. Panem et circenses. Néha cirkusz ver sátrat a római elődök helyén.

Suprun ispán

A Millenniumkor fogalmazott műmonda szól arról, hogy Árpád apánkat itt népes város küldöttsége fogadta. A régészek egyelőre csak azt látják bizonyítottnak, hogy a római légiók elvonulása után is tengődtek még emberek a pusztuló Scarbantia épületei között, a házi tűzhely melegénél. A Szent István-i államszervezetben fontos szerepet kapott az ispáni vármegye központja, amelyet az ovális alaprajzú erődítésbe telepítettek. A leromlott római falakat a máig vitatott eredetű vörös sánccal erősítették meg, hogy ellenség támadása esetén a nyájaknak, embereknek védelmet nyújthasson. Suprun ispán lehet, hogy a falakon belül lakott, de lehet az is, hogy a mai Előkaputól keletre, a dombon, iparosok, egyéb várnépek házai között, a mai Szent Mihály-templom elődje közelében. Látogatására a távoli frank földről érkező kereskedők a bécsi-dombi elhagyott kelta sáncokat, netán az amfiteátrumot látva, az ispáni várat Oedenburgnak, puszta várnak nevezték. Ezt az elnevezést átvették a századokkal később betelepült németek, s máig így hívják városunkat. Pedig hát sem nem volt puszta, sem nem volt igazán vár.

Jogok a hűségért

Sopron falain kívül élte határvédő életét villa Luer. Lakói sagittarii, vagyis lövészek voltak. A tatárjárás során kiderült, hogy csak az erős falak védik meg a nomád seregek elől a lakókat. Ezért már IV. Béla megkezdte betelepítésüket a falakon belülre, ezt IV. vagy Kun László fejezte be, mikor oklevelében rögzítette: Sopron hűségéért megkapja a városi jogokat. 1277-et írtak akkor. A tett, amiért a kiváltságokat kiérdemelték, az volt, hogy az ostromló Ottokár cseh király ellenében megőrizték a magyar uralkodó számára Sopront. Pedig a túsul vett gyermekek élete volt a tét.

Mit jelentettek ezek a jogok? Önállóságot, bíraskodást, függetlenséget a hatalmas földesuraktól. Sopron — jobbágyfalvai révén — belépett a nagybirtokosok sorába. Iparosai voltak, kereskedett, vámot szedett és századokra megalapozta gazdagságát szőleinek termése, borának eladása által.

Szőlőtől a babig

A gyöngyszem foglalata északról, a Virág völgyön és a Pihenőkereszten túl, majd a dombvidék tóparti részén a szőlők sora. Délen is voltak hajdanán, de a talaj összetétele és a hűvösebb éghajlat ott nem kedvezett annyira a szőlőnek, mint a sztyeptó napfényes partján. Állítólag Probus császár uralkodása idején kezdtek itt bort előállítani. Gazdaságok épületeinek nyomait találták meg ebből a korból, ezen a tájon.

A középkor oklevelei között találunk olyant, amely íjászok hegyvámjának elengedéséről szól. Az igazi bortermelők azonban a 13—14. században betelepített németek, főleg bajorok voltak. Előbb gúnynévként mondták rájuk, hogy ők a poncichterek. Ez a Bohnenzüchter szó fonetikus kiejtése, s annyit jelent, hogy babtermelő. A takarékos gazdák ugyanis kihasználták a tőkék közötti szabad területet és oda egy-egy gyümölcsfát, illetve babot ültettek.

Kékfrankos

Mindig is több szőlőfajtaival kísérleteztek, közülük máig a legnépszerűbb a kékfrankos. A név eredetéről azt tartják, hogy a napóleoni időkből származik. A várost hónapokra megszállva tartó francia katonák megkedvelték a fanyar levét és ha nem is szívesen, de jó frankkal fizettek érte. A kék szőlőből így lett kék frankos bor. Békés időkben messzire szállították a soproni bort. Szászországba, cseh földre, de még Szentpétervárra is jutott belőle. Arról nem is beszélve, hogy a város mindenkori polgármesterei, tanácsurai politikai céljaik érdekében ajándékkul vitték fejedelmeknek, császároknak.

Más borvidékeken egymás mellett sorjázna a borospincék a határban, nálunk a gazdák a termést beszállították városbeli házaik pincéibe. Az újbort megszabott rend szerint felváltva árusították helyben, az udvaron, hosszú asztalok mellé telepedett „kuncsaftjaiknak”. A kapu feletti fenyőkoszorú hívta föl a figyelmet, hogy odabent Buschenschank található. Fehér szalag a fehérbort, vörös a vörösbort, szalmakereszt az óbort jelezte, ha pedig palackmérés is folyt, palackot vagy kulcsot akasztottak a koszorúra. A mai termelői italmérések már egész évben nyitva tartanak.

Harc a nagyúrral

A borban kifejezett gazdagság megőrzése, sőt gyarapítása minden korban kemény küzdelembe került. Az úgynevezett sötét középkorban az egyháznak járó tized miatt háborúskodtak a város polgárai a győri püspökkel. Gyakori eset volt, hogy egyházi átokkal sújtották őket, de akkor sem engedtek. A bor segítségével megnyerték maguknak a mindenkori uralkodót, s általában maradtak győztesen a porondon. A Hunyadi Mátyást megelőző évtizedekben pedig Frigyes császár kaparintotta meg a várost. A megszorult özvegy anyakirálynő, V. László anyja zálogosította el neki. A magyar koronára is rátette a kezét. Mátyás csak nehezen tudta visszazerezni, hogy a fejére tehessék a rendek. Mátyás innen, a Fő téren álló mai Storno-házból indult Bécs elfoglalására.

Tanácsurak a városfalon belül

Azok, akik a városfalon belül szereztek maguknak telket, alkották Sopron vezető rétegét. A Belváros szellős beépítésű faházai és lakótornyai lassan átadták helyüket a szorosan egymás mellé szorult patricius-palotáknak. A polgár esküt tett és nevét beírták a nagykönyvbe. Közülük kerültek ki a belső tanács tagjai, s maga a polgármester, meg a többi tisztség viselője. Kevesebb joguk volt a külvárosokban intézkedő külső tanácsstagoknak.

A pincékben voltak a boroshordók, fent pedig a lakások. A széles kapualjakban sorakozó ülőfülkék ma is vita tárgyai: kik várakoztak ott a tulajdonosra. A mai Gambrinus Étterem épülete volt az első városháza. A Fő tér szépségének híre a királyig jutott, aki figyelmeztette alattvalóit, vigyázzanak rá.

A szép doktor

Sopron leghíresebb polgármestere, az egyetemet járt „szép doktor”, Lackner Kristóf. A 17. század első évtizedei tették próbára vezetői képességeit. Megerősítette a hármas védműveket. (Akkor még vizesárok volt a Várkerület helyén.) A többek között a császár által pártolt Esterházy család túlkapásai ellen építette a külső városfalat. Itt-ott ma is látható. Az ő idejében a polgárok túlnyomó része protestáns volt. Ez a Habsburgokkal szemben nem volt éppen előny. Rábeszélő tehetsége és a soproni bor mégis segített akkor, amikor azt kellett megmagyarázni az uralkodónak,

hogy miért engedték be a protestáns Bethlen Gábort. Még országgyűlésre és királynő-koronázásra is sor került. Lacknernek a Fő téri Tábormok-ház volt a tulajdona. Nem róla, hanem a később oda szállásolt főtisztekről nevezték el. Művelt ember lévén, számos könyvet írt, és iskoladrámákat is, amelyeket a diákság szabadtéren bemutatott. Utcája, szobra, domborműve van. Hogy viszonylag teljes legyen a kép: a Fabricius-ház egyik emeletén teljes lakást berendeztek be, ágytól a konyháig. Érdeemes megtekinteni (a másik szinten száz évvel későbbi berendezés látható).

Istenházak a Belvárosban

A katolikus egyház a középkorban legalább két helyen volt jelen a Belvárosban. A Templom utca és a Kolostor utca fogta közre a ferencesek kolostorát és templomát. Ez a Kecse-templom. A monda szerint egy kecske kaparta ki az építési költséget. A valóság prózaibb: a Kecskés (Geizel) család adománya volt. Később a bencéseké lett. A másik templom a Szent György utcában található. Eredeti gót stílusát megőrizve barokkosították a szomszéd épülettömbbe költöztetett jezsuiták a 17. században. Az orsolyita apácák csak száz évvel később kerültek a városba, s telepedtek le az akkori sópiac, a mai Orsolya tér mellé. Abban a században épült fel az evangélikusok nagy temploma, korábbi fa imaházuk helyén. (Az orsolyitáké, bár a gót stílust idézi, csak a 19. század második felében.)

Két gyerkőc felgyújtja a várost

Leszármazottjuk ma is emlegeti, mit cselekedtek ősei. Szalmakazal mellett tűzzel játszadoztak valahol a mai Perkovázt helyén. Az erős szélben lángra kapott a kazal, a vörös nyelvek felkúsztak a faszindelyes tetőre, átterjedtek a szomszédokra, végigfutottak a tűzfal nélküli házsorokon, bekanyarodtak a Belvárosba, s órákon belül csak a széles kapualjak és az üszkös falak maradtak. 1676 óriási pusztítást vitt végbe a középkor emlékeiben, s szabaddá tette az utat az újjáépítéskor a barokk előtt. Leégett a tömzsi várostorony fa felső része is.

Az aléltságból alig ébredve máris be kellett engedniük Thököly csapatát, hogy fehér zászlóval védje a Bécs ellen utoljára vonuló török martalócoktól a megmaradt vagyonukat. Végre nekiláthattak az újjáépítésnek. A Tűztorony ekkor kapta mai formáját. Sietniük kellett a helyreállítással, mert ismét országgyűlést hirdettek a városba. Márpedig a vendégek fogadásának rendje megkívánta, hogy a város toronyzenészeinek fanfárja jelezze érkezésüket (ne csak a tüzet és az ellent). A házakban pedig üléseztek az ország nagyurai. És melleleg laktak is. Szűken, szorosán, vitatkozva. Van róla leírás.

Újabb veszedelem

Császári őrséggel megrakva nem igen kuruckodhattak eleink akkor, amikor — Ocskay kalandja után —, Vak Bottyán kurucjai, az ellenük összelapátolt sáncot könnyedén átugratva, megostromolták Sopront. A Lénárt-dombról lőtték a várost 1705/1706 telén. Két golyóbis ma is emlékeztet rá a Templom utcában, cirkalmas keretbe zárva. Majd kétszáz év telt el addig, míg jóvátették a hibát. A dombot ma Kuruc-dombnak hívják, rajta számos kuruc utcanévvel. És az egyik fontos útvonalunk névtáblájáról olvasható le II. Rákóczi Ferenc neve.

Színház a szárazmalomban

A gombkötőmester löverébe faházikót építtetett, s onnan lődözött a madarakra. Az orvos a városfalhoz tapasztott függőkertjében gyógynövényeket termesztett. Brennbergen már bányászták a jó minőségű szenet. Iparosok, kereskedők, tanácsosok és ügyvédek beültek a szárazmalomba s ott színi előadásokat néztek. Pejáchevich gróf az 1788-ban építtetett kaszinójába költöztette a társulatot. A bálteremben pedig táncba vitték a helyőrség nyalka tisztjei a helybeli lányokat. A színház épülete első formájában 1847-ben készült el, ezt Medgyaszai István tervezésében 1909-ben átépítették, majd többször korszerűsítették. 1991-ben hosszas tárgyalások után először alakult a városnak önálló színtársulata, amely azóta is működik.

Iskolák városa, iskolaváros

Az 1636 óta a Szent György utcában működő jezsuita gimnázium és az abban a korszakban gimnáziummá fejlődő evangélikus iskola egyaránt számított a közeli és távolabbi vidék ifjaira. Az előbbi intézményben tanultak a gazdagabb nemesek gyermekei, az utóbbiban a köznemesség fiatalsága. A 18. századnak a végétől kezd jobban magyarosodni a város. Úttörők a líceum diákjai. A líceumban alakult meg a Magyar Társaság, egyik alapítója a német anyanyelvű Fabricius András, későbbi polgármester. Ide járt többek között Kis János, Berzsenyi fölfedezője, maga Berzsenyi, vagy Döbrentei Gábor. Az iskola előtt a ma már feltöltött téren tavak. Följegyezték, hogy A magyarokhoz (Forr a világ...) költője poncichter ifjakat dobott a vízbe.

Mindenesetre a magyar mellett Német Társaság is alakult. Irodalmi esteket, színi előadásokat rendeztek a fiatalok. Petőfi, mikor a városban katonáskodott, köztük talált barátokra. Német és magyar könyveket kapott tőlük vegyesen olvasásra. A 19. század története tele van iskolaalapításokkal. Magániskoláktól kezdve tanoncok rajztanulásáig, a Laehne- és a Csöndes-féle bentlakással egybekötött intézeteken át a mai Széchenyi István Gimnáziumig (akkor még a reál tantárgyakat oktató iskola) és kereskedelmi akadémiáig.

A lányok a felsőbb leányiskolába és a polgáriba járhattak, majd a szürke és az orsolyita apácák különböző iskoláiba. Felépült a tanítóképezde, a líceumból teológusok is kerültek ki stb., stb. Már a 20. századra maradt a Pécsi Tudományegyetem teológiai kara, a kadettiskola (különböző neveken) és a Selmechről idetelepült Akadémia, ahol erdészeket, bányászokat, kohászokat képeztek, ma pedig már Nyugat-Magyarországi Egyetem címen közel két tucat ágazat tartozik hozzá.

Lassuló fejlődés

A szabadságharcból — az osztrákok bevonulása miatt — lényegében kimaradt a város, viszont utána, az elnyomás idején, adminisztrációs központ. Magyar érzelmeit jelzi, hogy Kossuthot 1883-ban díszpolgárrá választották. Gazdasága ekkor még jól fejlődik. Megnyílik Bécsújhely felé a vasút (1847), később a Győr—Sopron—Ebenfurti vasúttársaság és a Déli vasút mellett kisebb kezdeményezések indulnak. A kiegyezés után viszont a szomszéd városok rendre megelőzik. Kultúrában azonban továbbra is haladunk előre. A zene már a középkortól jelentős, a 17—18. században főként az evangélikusoknál. Liszt többször hangversenyezett Sopronban. A 19. század vége felé a képzőművészek szervezkedtek, s a fényképészek sem maradtak le mögöttük. Virágkoruk az 1930-as évek, amikor a világranglista legelején állnak. Mindkét egyesület a színház melletti Festőteremben rendezte kiállításait. Két magyar és egy németnyelvű napilap, több kezdeményezés, irodalmi társaság és számos

egyesület tartja ébren az érdeklődést. A színház nagy vetélytársa a mozi. Az első vetítésnek már 1896. december 10-én tapsolhattak a soproniak.

Rés a trianoni szerződésen

Lassuló fejlődés ide, lassuló fejlődés oda, Sopron — már csak földrajzi helyzeténél fogva is — minden szempontból fontos város maradt. Nem csodálható, hogy amikor az első világháború végén, a monarchia romjain az osztrákok benyújtották igényüket Moson, Sopron és Vas megyék nyugati területeire, úgy gondolkodtak, hogy a megalakuló és később Burgenland nevet kapó tartomány székhelye a büszke szabad királyi város, Sopron lesz. Számításaikat a felkelők által kiharcolt népszavazás eredménye hiúsította meg. 1921. december 14-én a városban, 15-én Brennbergen, 16-án a környező 8 községben döntöttek a hovatartozásról. A végeredmény szerint a város és környéke magyar maradt. 1922-ben kaptuk meg a Civitas Fidelissima jelzöt, a nyolcvanadik évfordulón pedig országos emléknappá nyilvánította a kormány december 14-ét. Magyarország mellett szavazott — a magyarokon kívül — a helyi zsidóság túlnyomó és a poncichterek nagyobb része.

Soprony Thurner Mihály

A Lackner után legnagyobb soproni polgármester német anyanyelvű falusi gyerekként kezdte életét. Győrött gimnazista, amikor megtanul magyarul. Felnőtt korában kiváló szónok. Jogot végzett, s a város szolgálatába állott. A számok világából ülhetett a polgármesteri székbe 1918-ban, s maradt 1941-ig. Nagy érdeme volt a megszállás elől menekülő Selmeci Akadémia idehozásában, a népszavazás megszervezésében, a leszűkült környék ellenére kiegyensúlyozott fejlődésben, a világválság idején a munkanélküliek közmunkával való ellátásában. A Rákosi-diktatúra mindössze arra érdemesítette, hogy utcát söpörhetett szeretett Sopronában. Alakja ma bronzba öntve vigyázza a Városháza bejáratát.

Soproni Szimfónia

Thurner a textilipar fejlesztése mellett az idegenforgalomban látta a város jövőjét. Segítőtársakra talált Heimler Károlyban, aki egyik létrehozója a Soproni idegenforgalmi Rt.-nak, s aki a Soproni Városszépítő Egyesület élén kiadványok, rendezvények, propaganda, szálláshelyek beszerzése terén működött közre és Friedrich Károlyban, aki megalkotta a Soproni Szimfóniát. Ez a film az évszakok változásában mutatta be a Civitas Fidelissima műemlékeinek és környezetének szépségeit. A film a harmincas években az egész ország összes mozijába eljutott, s vitte magával a polgármester oda, ahol előadást tartott Sopronról. Előadták a Fő téren Haydn A teremtés c. oratóriumát (1932), s ha csak egy estére is, operarészletek csendültek fel az egyiptomi sziklatemplomhoz hasonlított fertőrákosi kőfejtőben (1937). Felépült a Lőver Szálló, melléje a második szárnya. Élt a lovasturizmus és autóbuszok tömege hozta a buschenschankokba vágyó osztrák látogatókat. A város vezetősége és rezesbanda fogadta a filléres vonatok belföldi utasait a GYSEV pályaudvaron. Megszervezték a falusi turizmust is. Söpörték az erdei utakat, virágozták az ablakokat, felújították a Lőver-uszodát, a Tómalmost, kilátók épültek, vitorlázni lehetett a Fertőn. A megszűnt villamos helyett autóbuszjáratok indultak. Svájci cég érdeklődött nagyobb szálloda építése iránt. S akkor kitört a második világháború.

Bombaszőnyeg a vasutakra

Sokáig úgy tűnt, hogy befolyásos személyiségek közbenjárására, illetve hadiipar híján Sopron kimarad a háború borzalmaiból. Amikor mégis lezúdult ránk az első bombaszőnyeg 1944. december 6-án, sokan meg voltak győződve arról, hogy ezt Szálasi parlamentjének ülésére szánták. A valóságban az amerikai légi felderítés már október elején bejelölte a fotókra a két vasútállomást, s amint közeledett a front felénk, bombázni kezdték Sopront is, hogy megakasszák a németek utánpótlását. A pontatlan célzások következtében a Belváros, benne számos műemlék és egyéb épület kapott találatot. További támadások hasonló következménnyel jártak. A béke beköszöntével joggal állapíthatták meg, hogy Buda és talán Székesfehérvár után Sopron szenvedte meg a legjobban a háborút. Nem beszélve arról, hogy innen több mint 1600 zsidót deportáltak 1944 nyarán.

Díszkapu a vasfüggönyön

(Ein Paradedor in Eisernen Vorhang)

Tető nélküli múzeum — hangoztatták az idegenforgalmat feltámasztani akarók. Valóban, a legtöbb belvárosi ház tetőszéke csontvázként, cserép nélkül meredt az égnek. Gyenge vigasz, hogy a légnyomás jóvoltából kidőltek a falak az Orsolya tér jól ismert házának lábai közül. Ez a Lábasház ma a Soproni Múzeum kiállítóterme, földszintjén üzletekkel. A németek kitelepítése után, a reménytelennek látszó pénztelenségben mégis elkezdődött valami. 1946 szeptemberében Soproni Őszi Vásár címen rendeztek kiállításokat, kulturális eseményeket, majd a sikeren felbuzdulva a következő években is. Mivel a sorozat egyértelműen a lokálpatrióta polgárság műve volt, megálljt parancsolt neki az 1950-ben bevezetett tanácsrendszer, s benne a város leminősítése, majd elzárása a külvilágtól. Szívós szervezők felszín alatti munkája eredményeképpen mégis sikerült 1954 októberére Soproni Ünnepi Hét címen újra megmutatni, mit tud a város kultúra terén. (Ne hagyjuk ki a Műemléki topográfia két kiadását és a Soproni Szemle újraindulását sem.) Ettől kezdve minden évben van valami hasonló, más-más címen (ezt 1956 országos eseményei sem fékezik le). A soproni Ünnepi Hetek sorozata 1958-cal kezdődik, s a kedvezményes 24 órás vízummal éri el egy időre a csúcspontját. Addig százak tévedtek erre külföldről, ekkor egyszerre kerek harmincötezen. Az állam megijedt, a megye elirigyelte a sikert és megtorolta a rendezőkön. Elhelyezték a Megyei Idegenforgalmi Hivatalt és más egyéb nehézségeket is támasztottak. A sorozatot azonban nem lehetett megállítani, él az ma is. 1970 óta vannak Fertőrákoson Barlangszínházi előadások (operák, görög sorstragédiák és egyebek vegyesen), 1985-től pedig — különböző, főleg belvárosi helyszíneken — Régi Zenei Napok. Egyéb művészeti és sportrendezvényekről nem is beszélve. Később kibővült a kínálat az őszi és a tavaszi napok rendezvényeivel. Ez utóbbit Budapesttel együttműködve alakították ki, ezért tartósabbnak bizonyult, mint az előbbi.

Jubileum kerestetik

1971-ben a tanácson néhány értelmiséginek feltették a kérdést: mivel az ország helységei sorra ünneplik fennállásuk jubileumát, s erre nem kevés pénzt is kapnak, nekünk is ki kellene találjunk valamit. Kinek van jó ötlete? Valaki bedobta a köztudatba: 1277-ben lettünk várossá, nosza, lássunk hozzá a 700 éves forduló megemlékezéseinek szervezéséhez. Amúgy is jól haladt a műemlékek helyreállítása, tevékenykedett az újjáalakult Városszépítő Egyesület. Éppen időben kaptunk nemzetközi elismerést. Pontosabban: Sopron városát a hamburgi F. V. S. Alapítvány az 1975. évi Műemlékvédelmi Európa-díj aranyérmével tüntette ki. Soha ilyen szépek

nem voltak a soproni házak, mint az 1977 körüli években. Felújították többek között a Magyar Művelődés Házát (akkor Liszt Ferenc Művelődési Központ néven) és a színházat, az ünnepek fő színtereit. Szobrokat kaptunk (ekkor állították fel a Petőfi téren a költő szobrát), megújult a Deák tér, felépült a Fedett-uszoda, új könyvtár, menzát és kollégiumot kapott az Egyetem, új vasúti állomást emelt a GYSEV. Ekkoriban készült el az új piac és az autóbuszpályaudvar. Film készült a városról és folyt a propaganda országszerte, hogy ismerjenek meg minket. Itthon pedig szervezték a fiatalok társadalmi munkáját. November 5-én kapta az új — panelházakból és alagútzsalus épületekből álló — nyugati városrész a Jereván nevet. Az elnevezésnél jobbat azóta sem találtak.

Sport

Az 1900-ban alakult SFAC, majd a vasutasok labdarúgó-csapata évtizedekig fémjelezte a város sportját. (Ma a MATÁV labdarúgói az első osztályban küzdenek.) Rajtuk kívül nyáron az úszók és teniszezők, télen a műkorcsolyázók hívták föl magukra a sportszeretők figyelmét. Említhetjük a vívást és a sakkot is. A Fertőn időnként vitorlázók versenyeztek az osztrákokkal. Természetesen nem hagyhatjuk ki a tornát. Hiszen Sopronban épült fel az ország első tornacsarnoka 1866-ban. Az utóbbi évtizedekben terjedt el, vált népszerűvé és erősödött meg a városban a kosárlabdázás. Először az Egyetem kosárlabda-csapata aratta országos sikereit. Néhány tagja a nemzeti válogatottba is bekerült. Az utóbbi években a női csapatok törtek az élre. A GYSEV-Ringa eredményei nemcsak itthon, hanem a nemzetközi küzdőtéren is állandók és számottevők. Lelkes közönségük az 1988-ban épült Sportcsarnokban szurkol kedvenceinek. Jogos az a cím, amit az utóbbi időben kapott Sopron: nemzeti sportváros lettünk. Ez remélhetőleg kihat majd a tömegsportra.

Konferenciák városa

Nikolics Károly álma volt, hogy Sopron a konferenciák városa legyen. Szerencsés pályázat eredményeként sikerült a legújabb időkben konferenciaközponttá átépíteni a Magyar Művelődés Háza címet viselő egykori kaszinót, amely a Széchenyi István kezdeményezésére alakult egyesület székháza volt 1871-től kezdve. Az előbbi cím a főhomlokzaton 1942 óta olvasható annak emlékére, hogy a Volksbund meg akarta venni magának az egész komplexumot, de ezt a hazafias magyar közönség megakadályozta. A Liszt Ferenc kulturális és konferenciaközpont egy részében játékkaszinó működik.

A konferenciák jelentik a mai idegenforgalom legtöbb bevételt hozó ágazatát. Ehhez természetesen nemcsak a helyszín központi fekvése, de a megfelelő szálláshelyek is szükségesek. Sopronnak ma — a panziókon kívül — több nagy szállodája van (Hotel Lövér, Hotel Szieszta és Maroni a Lövérekben, a városban pedig a Pannonia Med Hotel). Fontos a közlekedés. A város sokáig a rajta keresztül haladó vasútvonalak miatt szinte ketté volt vágva. Az 18-ban még Számos étterem található a város legkülönbözőbb pontjain. Üzletek sorakoznak a hagyományos helyen, a Várkerületen kívül a Lenck átjárón és az Átrium üzletházban. Nagy áruházak épültek az utóbbi évtizedben a központon kívül (MOMA, Pláza, Ikva és Fenyő, Tesco, Billa). A kereskedelem hosszú időn át az úgynevezett bevásárló turizmusra számíthatott. Ma ez a forrás elapadóban van.

A műemléki helyreállítások a piaccgazdálkodás feltételei között nehezebben valósíthatók meg, mint régen. Ez a tulajdonviszonyok kuszasága és sokak értetlensége miatt is alakult így. Annál dicsérendőbb, hogy mégis folynak tovább.

Még 19-ban tűnt el a Szent György utca és Új utca indulásánál a bombázások utáni bontások miatt kialakult térség. A helyén álló épületet (alaprajzi formája miatt) a népnyelv vasalóháznak keresztelte el. Még van egy ilyen név: az Orsolya tér modern lábasháza — lakói és franciaerkélyei miatt — papakvárium.

A város manapság minden irányban terjeszkedik. Mára már 561 elnevezett köztere van (utcák, utak, közök, terek stb.). Nagy feladat ezeknek közművekkel és megfelelő burkolattal való ellátása. A 2002-re 110 éves Soproni Vízmű és a csatornahálózat egyelőre még bírja... Villany 1898 óta van Sopronban, gáz pedig — az első időkben utcák világítására is — 1865 óta. Az első telefont 1-ban, az első televíziót 1-ban mutatták be. 1932-ben rádió közvetítette a Fő térről Haydn A teremtés c. oratóriumát. Arra az időre elnémultak a harangok és valóban csend lett a városban. No ez az, mármint a csend, amivel manapság nem dicsekedhetünk.